

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

**ONTWERP V1
(TEORIE)
NOVEMBER 2018**

PUNTE: 100

TYD: 3 uur

**Hierdie vraestel bestaan uit 14 bladsye.
Hierdie vraestel moet in volkleur gedruk word.**

INSTRUKSIES EN INLIGTING

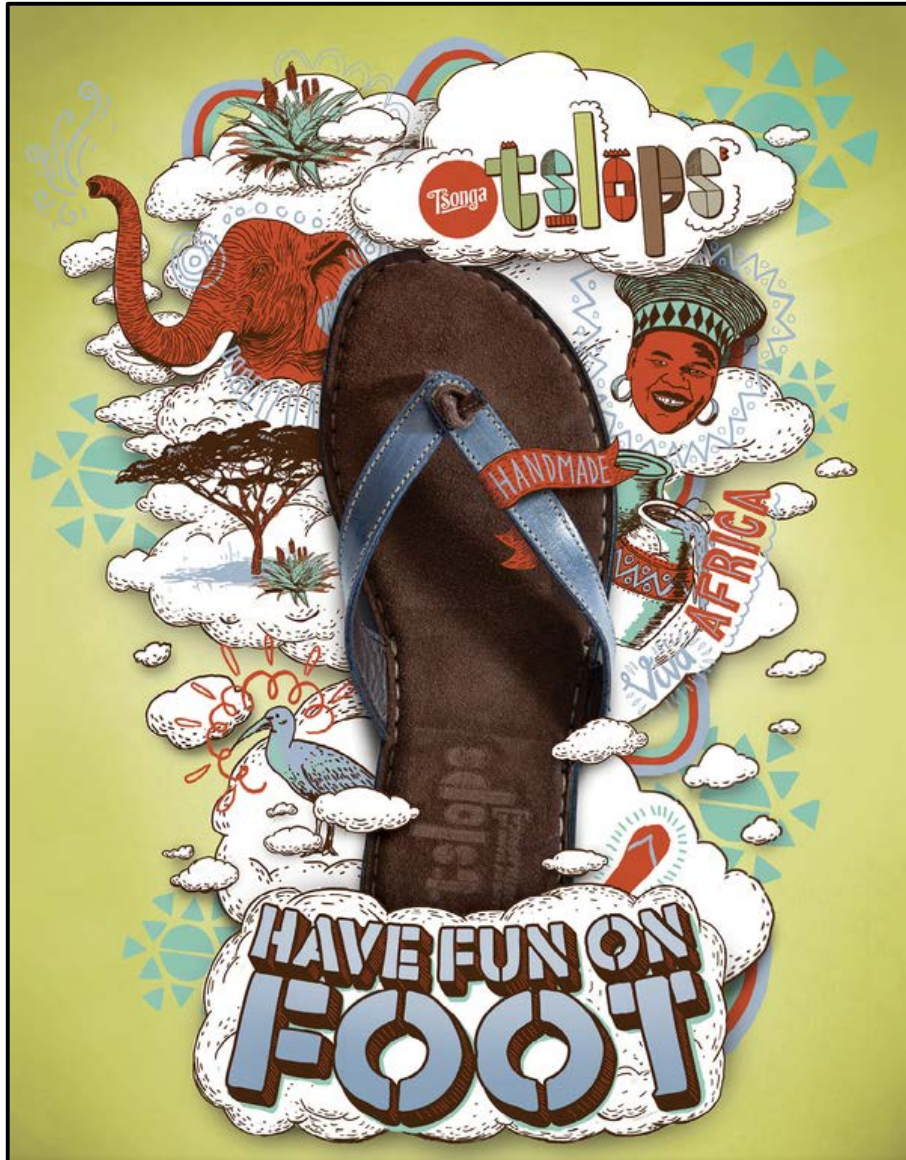
1. Hierdie vraestel bestaan uit SES vrae.
2. Daar is drie keusevrae in hierdie vraestel. Lees die opsies aandagtig deur.
3. Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings:

AFDELING A: Ontwerpgeletterdheid (30 punte)
VRAE 1 tot 3

AFDELING B: Ontwerpgeskiedenis (30 punte)
VRAAG 4

AFDELING C: Ontwerp in 'n sosiokulturele/omgewings- en volhoubare konteks (40 punte)
VRAAG 5 en 6
4. Lees die vereistes vir elke vraag aandagtig deur.
5. Beantwoord in volsinne en vermy die opnoem van feite. MOENIE in tabelvorm antwoord NIE.
6. Gebruik die puntetoekenning om te bepaal hoeveel tyd jy aan elke vraag moet bestee.
7. MOENIE dieselfde feite en voorbeelde in verskillende vrae herhaal NIE.
8. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: ONTWERPGELETTERDHEID

VRAAG 1: 'ONGESIENE' VOORBEELDE

BEANTWOORD ÓF VRAAG 1.1 ÓF VRAAG 1.2.

1.1

FIGUUR A: **Tslops-plakkaat** deur Hylton Warburton (Suid-Afrika), 2011.

1.1.1 Analiseer die gebruik van die volgende elemente en beginsels in FIGUUR A hierbo:

- Kleur
- Kontras
- Fokuspunt
- Eenheid

(4 x 2) (8)

1.1.2 Bespreek hoe eenheid in diversiteit in hierdie plakkaat verkry word. Verwys na TWEE simbole wat in FIGUUR A hierbo gebruik word om dit te verkry.

(2)
[10]

OF

1.2

FIGUUR B: **Exocarp-stoel** deur Guillermo Bernal (Italië), 2015.

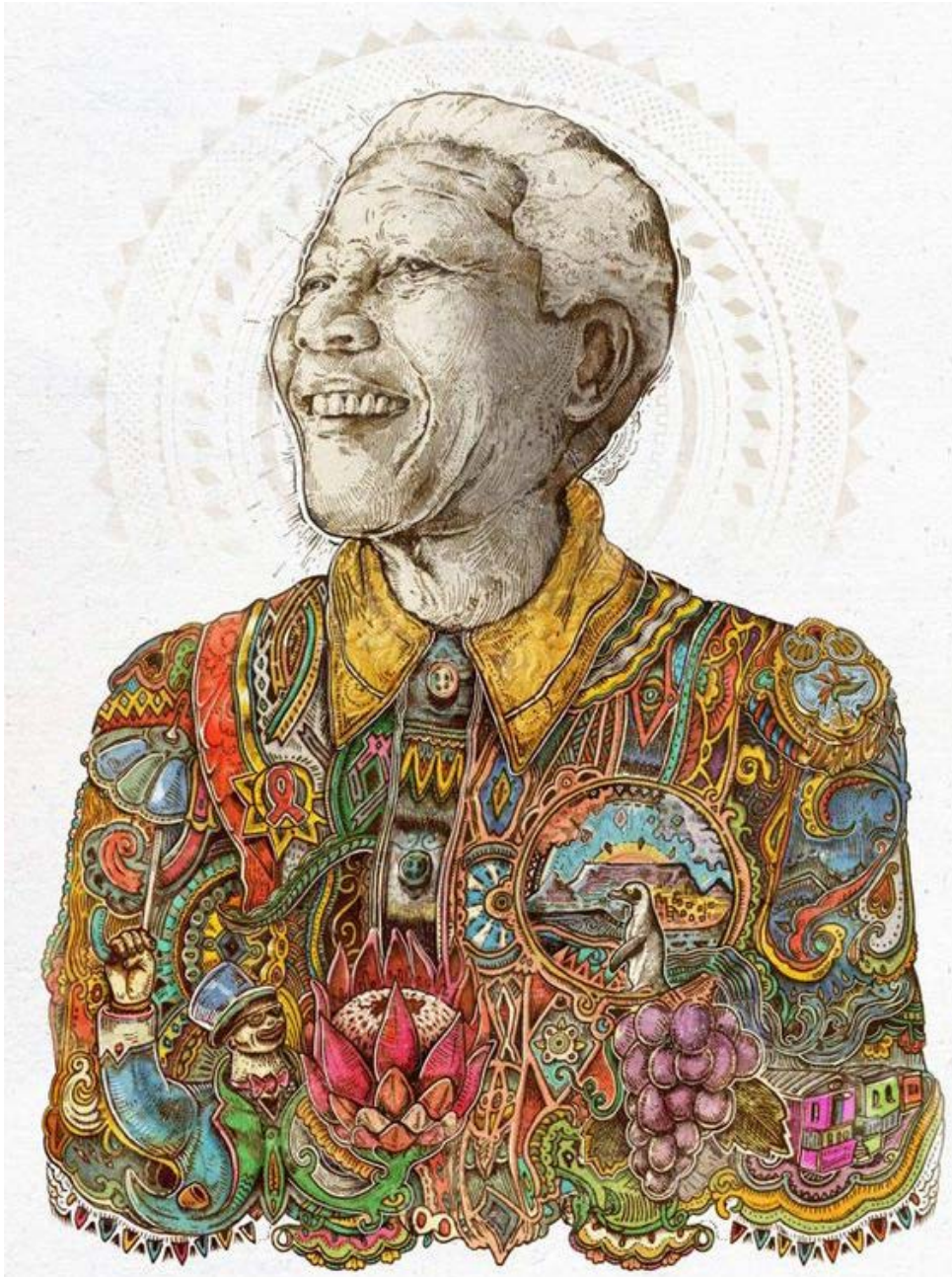
Verduidelik die gebruik van die volgende ontwerpterme deur na FIGUUR B hierbo te verwys:

- Biomimikrie
- Ergonomie
- Vorm
- Tekstuur
- Balans

(5 x 2) [10]

VRAAG 2: KOMMUNIKASIE DEUR ONTWERP

FIGUUR C: **Nelson Mandela-plakkaat** deur The Mandela Poster Project, 2013.

- 2.1 Identifiseer DRIE beelde wat simboliese waarde het EN verduidelik hulle moontlike betekenis met verwysing na die plakkaat in FIGUUR C hierbo. (6)
  - 2.2 Bespreek hoe die gebruik van kleur daartoe bydra om die betekenis van die plakkaat hierbo oor te dra. (2)
  - 2.3 Bespreek hoekom die plakkaat in FIGUUR C as bevooroordeel beskou kan word. (2)
- [10]

VRAAG 3**Beantwoord ÓF VRAAG 3.1 ÓF VRAAG 3.2.**

3.1 Verwys na FIGUUR D en FIGUUR E hieronder en beantwoord die vraag wat volg.

FIGUUR D: **Teepot**
deur Hennie Meyer
(Suid-Afrika), 2015.

FIGUUR E: **Tee-eier en -siffie ('Tea Infuser and Strainer')**
deur Marianne Brandt (Duitsland), 1924.

Skryf 'n opstel van ten minste 200–250 woorde (EEN bladsy) waarin jy FIGUUR D met FIGUUR E vergelyk.

Verwys na die volgende:

- Vorm
- Produksiemetode
- Medium
- Versiering
- Inspirasie

(5 x 2) [10]

OF

3.2

FIGUUR F: **Bosjes-kapel** deur Steyn's Studio (Suid-Afrika), 2016.

Interieur van **Bosjes-kapel** deur Steyn's Studio (Suid-Afrika), 2016.

FIGUUR G: **Tempel van Herkules** (Italië), 2de eeu VHJ.

Detail van **Tempel van Herkules** (Italië), 2de eeu VHJ.

3.2.1 Vergelyk, in 'n paragraaf, die strukture en invloed op die plekke van aanbidding hierbo. (4)

3.2.2 Skryf 'n opstel van ten minste 120–150 woorde (halwe bladsy) waarin jy die kontemporêre Steyn's Studio-kapel in FIGUUR F met die Antieke Romeinse tempel van Herkules in FIGUUR G vergelyk.

Anders kan jy enige Klassieke gebou wat jy bestudeer het, met enige kontemporêre gebou wat 'n soortgelyke funksie het, vergelyk.

Verwys na die volgende:

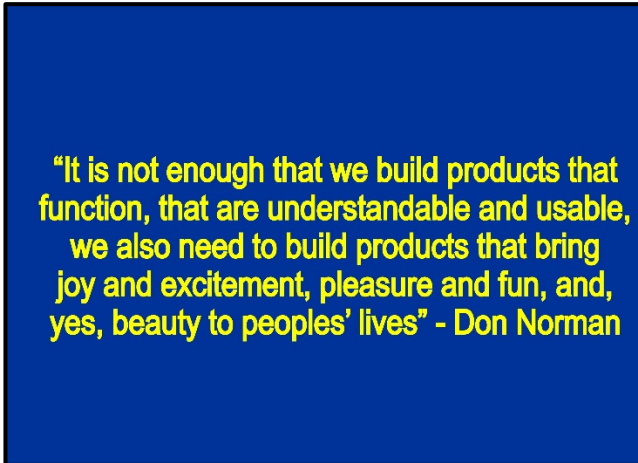
- Materiaal
- Tegnologie
- Funksie

(3 x 2) (6)
[10]

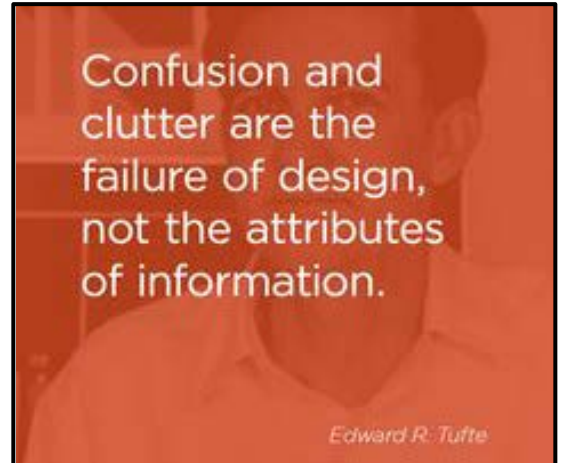
TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: ONTWERPGESKIEDENIS**VRAAG 4**

4.1

FIGUUR H

FIGUUR I

Kies TWEE bewegings uit die lys hieronder. Skryf 'n opstel van 400–450 woorde (TWEE bladsye) waarin die een beweging die aanhaling in FIGUUR H weerspieël, terwyl die ander beweging die aanhaling in FIGUUR I weerspieël.

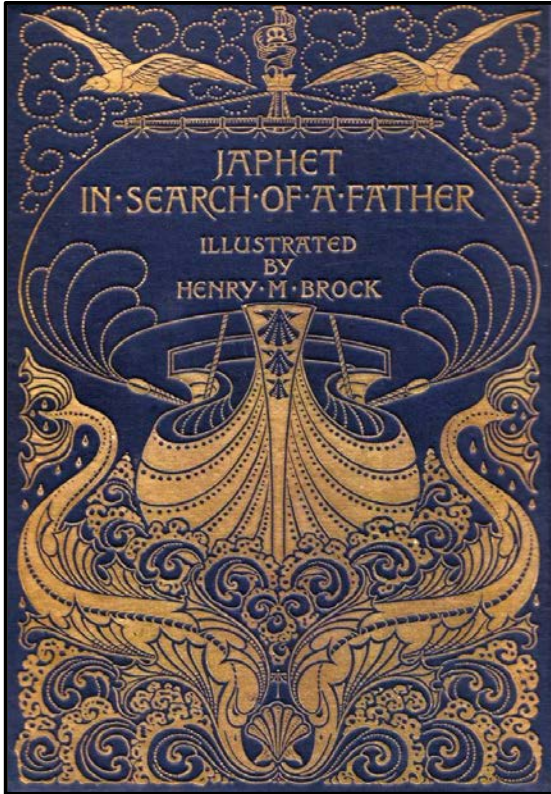
Bespreek kortliks die doelstellings, invloede en eienskappe van ELKE beweging en verduidelik hoe ELKE beweging die gekose aanhaling weerspieël. Verwys na EEN voorbeeld en ontwerper van ELKE beweging in jou bespreking om jou stellings te motiveer.

- Goties
- Renaissance
- Barok
- Neoklassisisme
- Kuns en Kunsvlyt
- Art Deco
- De Stijl
- Bauhaus
- Skandinawies
- Pop
- Postmodernisme
- Konstruktivisme

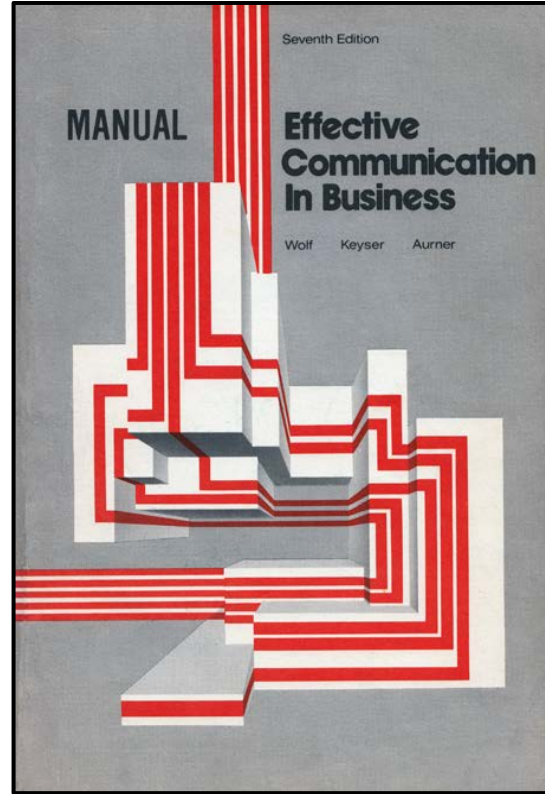
(20)

4.2

FIGUUR J: **Boekomslag** deur HM Brock, Art Nouveau (Engeland), 1895.

FIGUUR K: **Boekomslag**, ontwerper onbekend, Modernisme (VSA), 1950's.

In 'n opstel van 200–250 woorde (EEN bladsy) vergelyk die twee geïllustreerde boekomslae hierbo om te verduidelik hoekom hulle die bewegings waaraan hulle behoort, verteenwoordig.

Verwys na die volgende in jou bespreking:

- Invloede
- Doelstellings
- Kleur
- Lyn
- Fatsoen

(5 x 2) (10)

TOTAAL AFDELING B: 30

AFDELING C: ONTWERP IN 'N SOSIOKULTURELE/OMGEWINGS- EN VOLHOUBARE KONTEKS**VRAAG 5****Beantwoord ÓF VRAAG 5.1 ÓF VRAAG 5.2.**

5.1

FIGUUR L: **'Words kill wars'** ('Woorde maak oorloë dood')-plakkaat deur Ogilvy & Mather (Japan), 2017.

5.1.1 Verduidelik hoe die boodskap deur die plakkaat in FIGUUR L hierbo uitgebeeld word deur na die volgende te verwys:

- Komposisie
- Simboliek
- Gebruik van beelde

(3 x 2) (6)

- 5.1.2 Skryf TWEE aparte opstelle van ten minste 200–250 woorde ELK (TWEЕ bladsye in totaal), en noem en bespreek die werke van EEN Suid-Afrikaanse kontemporêre ontwerper/ontwerpgroep EN EEN internasionale kontemporêre ontwerper/ontwerpgroep wat sosio-kulturele kwessies beklemtoon.

Ondersteun jou bespreking met die volgende:

- 'n Kort analise van EEN voorbeeld deur ELKE ontwerper/ontwerpgroep
- Hoekom kan die voorbeeld hierbo as eties en mensgesentreerd beskou word?
- Hoe word hierdie sosiokulturele kwessies aangepak? (Verwys na werkprosesse, materiaal en ontwerp-etiek.)

Jy mag NIE na enige ontwerper(s)/ontwerpgroep(e) verwys wat jy voorheen bespreek het of ontwerpvoorbeelde wat in hierdie vraestel gebruik is nie.

(14)

OF

5.2

FIGUUR M: **Kleurgewefde Versameling ('Colour-weaved Collection')**, slegs in Suid-Afrika beskikbaar deur Converse Chuck Taylor (VSA), 2014.

- 5.2.1 Bespreek die rol van inheemse kunshandwerk in die moderne samelewing deur na die ontwerp in FIGUUR M hierbo te verwys. (2)
- 5.2.2 Jy is 'n lid van jou skool se nuusbriefspan. Jou span is gevra om 'n artikel te skryf waarin 'n spesifieke inheemse kunshandwerk wat in Suid-Afrika beoefen word, bespreek word. Skryf 'n opstel van ten minste 200–250 woorde (EEN bladsy) wat die voortgesette beoefening van hierdie kunshandwerk ondersteun.

Verwys na die volgende in jou opstel:

- Die historiese konteks van dié kunshandwerk
- Die sosiale waarde van dié kunshandwerk
- Materiaal, metodes en prosesse wat gebruik word
- 'n Kort analise van EEN werk, sowel as die naam (name) van die kulturele groep/kunshandwerkpersoon wat dit gemaak het (8)

5.2.3

Dit is moontlik om tradisionele en moderne tegnieke van twee aparte kulture te vermeng om iets te ontwerp wat vir die kontemporêre internasionale mark relevant is.

Verwys na die stelling hierbo en skryf 'n opstel van ongeveer 200–250 woorde (EEN bladsy) waarin jy EEN Suid-Afrikaanse kontemporêre ontwerper/ontwerpgroep bespreek wat tradisionele kunshandwerktegnieke op 'n moderne wyse gebruik.

Verwys in jou bespreking na die volgende:

- Naam van die ontwerper/ontwerpgroep en sy/haar/hul ontwerpproduk(te)
- 'n Gedetailleerde beskrywing van hoe tradisionele tegnieke/metodes en materiaal op kontemporêre ontwerp toegepas is. Verwys na spesifieke voorbeelde om jou stellings te ondersteun.
- 'n Bespreking oor die sosiokulturele bydrae van die ontwerp(e)

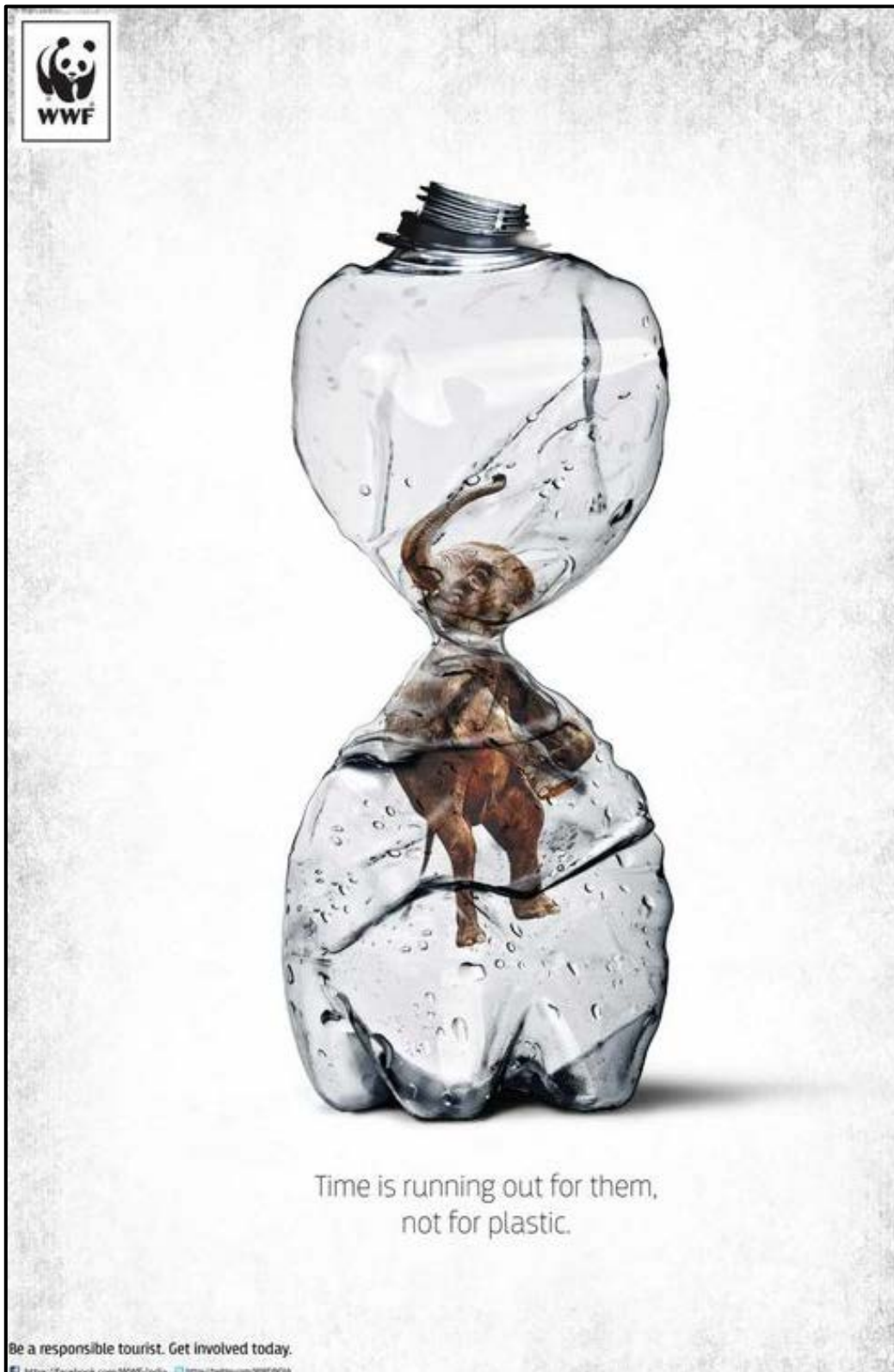
Jy mag NIE na enige ontwerper/ontwerpgroep verwys wat jy voorheen bespreek het of ontwerpvoorbeelde wat in hierdie vraestel gebruik is nie.

(10)
[20]

VRAAG 6

6.1

FIGUUR N: **Plastiekbesoedelingsplakkaat** deur die Wêreldnatuurfonds (World Wide Fund for Nature) (Indië), 2014.

- 6.1.1 Bespreek die doelstellings van die plakkaat in FIGUUR N hierbo en verduidelik hoe hierdie doelstellings bereik word. (4)
- 6.1.2 Definieer en vergelyk die terme *herwin* ('recycle') en *hernu* ('upcycle'). (2)

- 6.2 Skryf TWEE aparte opstelle van ten minste 200–250 woorde ELK (TWEE bladsye in totaal), en noem en bespreek die werke van EEN Suid-Afrikaanse kontemporêre ontwerper/ontwerpgroep **EN** EEN internasionale kontemporêre ontwerper/ontwerpgroep wie se werk volhoubaarheid ondersoek en materiaal/terreine in belangrike ontwerpe verander.

Verwys in jou bespreking na die volgende:

- Naam van die ontwerper/ontwerpgroep en sy/haar/hul ontwerpproduk(te)
- 'n Bespreking van die doelstellings, ontwerpprosesse en materiaal van die ontwerper/ontwerpgroep hierbo
- 'n Bespreking van EEN voorbeeld om die transformasie en impak daarvan op die omgewing te bespreek

Jy mag NIE na enige ontwerper/ontwerpgroep verwys wat jy voorheen bespreek het of ontwerpvoorbeelde wat in hierdie vraestel gebruik is nie.

(14)
[20]

TOTAAL AFDELING C: 40
GROOTTOTAAL: 100